

Nader onderzoek

Ontwikkeling Dorstseweg Bavel

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

In opdracht van	Somnium Real Estate B.V.
Contactpersoon	Wijnand van der Velden
Datum	12 oktober 2022
Kenmerk	RA22028-01
Aantal pagina's	31
Status rapport	Definitief
Contactpersoon	Benjamin Backx
Telefoonnummer	06 1511 4537
E-mail	info@ecoassist.nl
Wijze van citeren	Backx, B.J.A., 2022. Nader onderzoek Ontwikkeling Dorstseweg Bavel. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA22028-01. Eco Assist, Helmond.

Eco Assist B.V.
Wildenborchlaan 62
5709 RR Helmond
06 15 114 537
info@ecoassist.nl
www.ecoassist.nl

Eco Assist is lid van het Netwerk Groene Bureaus:
*brancheorganisatie voor kwaliteitsverbetering en
belangenbehartiging*

Eco Assist B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Eco Assist; opdrachtgever vrijwaart Eco Assist voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© copyright Eco Assist B.V./ Somnium Real Estate B.V.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van Somnium Real Estate B.V. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Eco Assist, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

COLOFON.....	2
INHOUDSOPGAVE.....	3
1. INLEIDING.....	5
1.1 AANLEIDING.....	5
1.2 DOEL.....	5
2. PLANGEBIED & INGREEP.....	6
2.1 LOCATIE.....	6
2.2 BESCHRIJVING	6
2.3 VOORGENOMEN INGREEP	7
2.4 PLANNING	8
3. WERKWIJZE.....	9
3.1 VELDDATA.....	9
3.2 WERKWIJZE HUISMUS EN GIERZWALUW	10
3.3 WERKWIJZE KERKUIL, STEENUIL EN RANSUIL	10
3.4 WERKWIJZE MARTERACHTIGEN	11
3.5 WERKWIJZE VLEERMUISONDERZOEK.....	12
3.6 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE	13
4. ONDERZOEKSRESULTATEN.....	15
4.1 HUISMUS	15
4.2 STEENUIL, KERKUIL EN RANSUIL.....	15

4.3 MARTERACHTIGEN	15
4.4 VLEERMUIZEN	17
4.4.1 FOERAGEERGEBIED	17
4.4.2 VASTE VliegROUTES	17
4.4.3 VASTE RUST- EN/OF VERBLIJFPLAATSEN	18
5. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING.....	19
5.1 EFFECTEN	19
5.2 TOETS WET NATUURBESCHERMING	20
5.2.1 ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING.....	21
6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	22
6.1 CONCLUSIE	22
6.2 AANBEVELINGEN	23
7. BRONNEN	24
7.1 RAPPORTAGES & BOEKEN	24
7.2 WEBSITES.....	25
BIJLAGE 1: KAART WAARNEMINGEN	26
BIJLAGE 1: WET- EN REGELGEVING	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Somnium Real Estate B.V. is voornemens nieuwbouw van een aantal woningen te verrichten op een aantal percelen gelegen aan de Dorstseweg in Bavel. Uit een ecologische potentie-inschatting (quicksan) uitgevoerd door Eco Assist (Backx, 2021) bleek dat in het plangebied nader onderzoek uitgevoerd moest worden naar vleermuizen, broedvogels en marterachtigen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Deze rapportage geeft de resultaten van het nader onderzoek weer.

1.2 Doel

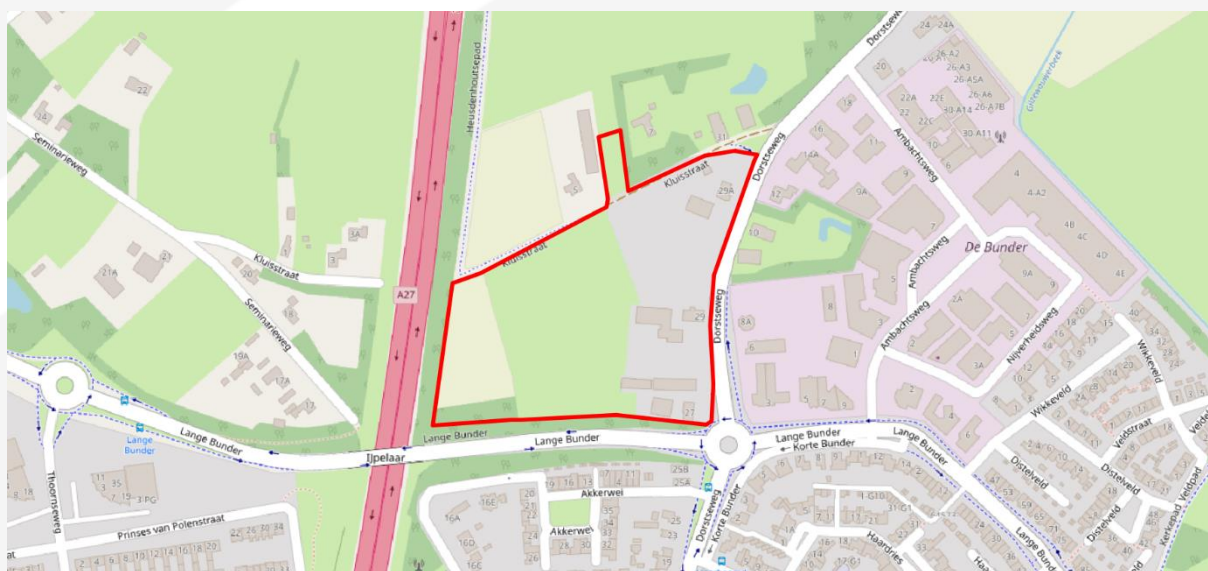
Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Zijn in het plangebied jaarrond beschermde nesten of andere beschermde functies van de huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil en ransuil aanwezig?
- Zijn in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) aanwezig?
- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot negatieve effecten op beschermde soorten?
- Leidt de ingreep tot een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen zijn noodzakelijk om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen?

2. Plangebied & ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied bestaat uit een aantal percelen gelegen aan de Dorstseweg te Bavel, gemeente Breda (Noord-Brabant). Het plangebied grenst aan de noordzijde aan de Kluistraat, aan de oostzijde aan de Dorstseweg, aan de zuidzijde aan de Lange Bunder en aan de westzijde aan een houtwal welke grenst aan de A27. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. Bron ondergrond: OpenStreetMap, 2022.

2.2 Beschrijving

Aan de westzijde bestaat het plangebied uit maïsakkers en voedselrijk grasland (weide) waarvan een deel begraasd wordt door koeien. In het zuiden van het plangebied is een gedeelte in gebruik als paardenweide welke zodanig intensief begraasd is dat hier nog nauwelijks vegetatie aanwezig is. In het oostelijke deel van het plangebied zijn een drietal boerderijen aanwezig die bestaan uit woningen en bijgebouwen. In de ruimte rondom de boerderijen zijn tuinen aanwezig en wordt nog op kleine schaal groente en fruit geteeld. Daarnaast is een grote kippenren aanwezig. Aan de noordzijde vallen binnen het plangebied een houtwal in de berm van de Kluistraat en een perceeltje dat eveneens bestaat uit intensief beheerd grasland (weide). Verder zijn er verspreid door het plangebied verschillende stukken met ruigte en rommelhoekjes aanwezig. Het plangebied heeft de

volgende landschapselementen en eigenschappen welke van belang zijn voor de potentie van het gebied voor beschermde soorten (zie Bijlage 1):

- Woningen (boerderijen) opgetrokken uit steen, deels met en deels mogelijk zonder spouwmuur voorzien van pannendaken. De woningen hebben houten betimmeringen.
- Schuren opgetrokken uit steen met een dak van golfplaten en houten betimmering.
- Schuren opgetrokken uit hout met een dak van golfplaten.
- Houten en stenen tuinhuisjes en bergingen met dakshingles en golfplaten daken.
- Tuinen met gazon en aangeplante siervegetatie, haagjes van laurierkers, coniferen en beuk met solitaire bomen zoals walnoot, zomereik, valse christusdoorn, sparren en sierkers. Allen zonder holtes of grote stukken losse bast.
- Moestuin en stapels boomstammen (brandhout) en een grote kippenren.
- Rommelhoekjes met allerlei materialen, zoals dakpannen en bestrating.
- Verhardingen in de vorm van betonklinkers en betonplaten.
- Weiland bestaande uit intensief beheerd voedselrijk grasland, met algemene soorten als paardenbloem, witte klaver en smalle weegbree.
- In de berm van de Kruisstraat staat een houtwal. Deze bestaat voornamelijk uit Spaanse aak, zomereik, esdoorn, iep en gewone braam. In de bomen zijn geen holtes of grote stukken losse stukken bast aanwezig.

2.3 Voorgenomen ingreep

Somnium Real Estate B.V. is voornemens nieuwbouw van een aantal woningen te verrichten op een aantal percelen gelegen aan de Dorstseweg in Bavel. Daartoe worden de percelen opnieuw verkaveld in kleinere percelen waarop woningen gebouwd gaan worden met bijbehorende tuinen, infrastructuur, openbaar groen en voorzieningen waaronder waterberging. De woningen aan de Dorstseweg 29 en 29a blijven behouden maar de bijgebouwen worden waarschijnlijk grotendeels gesloopt. De opstallen aan de Dorstseweg 27 worden in zijn geheel gesloopt inclusief de woning. De werkzaamheden die naar verwachting plaats gaan vinden bestaan voornamelijk uit:

- Het slopen van de woning aan de Dorstseweg 27 en bijgebouwen in het gehele plangebied.
- Verwijderen van de vegetatie, inclusief het kappen van bomen.
- Afvoeren van het vrijgekomen sloopafval.
- Bouwrijp maken van de grond.
- Nieuwbouw.
- Aanleggen van infrastructuur, openbare verlichting en waterbergingen

- Herinrichting van de resterende openbare ruimte.

2.4 Planning

Het voornemen is om de ingreep zo spoedig mogelijk uit te voeren. De exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend en hangt mede af van de snelheid waarmee de voorbereidingen zijn afgerond.

3. Werkwijze

3.1 Velddata

Het onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen, kerkuil, steenuil en ransuil heeft plaatsgevonden in het broedseizoen van 2022. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in de kraam- en paarperiode van 2022. Het nader onderzoek naar marterachtigen heeft meegelopen met de andere onderzoeken, daarnaast heeft monitoring met wildcamera's plaatsgevonden in de voortplantingsperiode van 2022. Het onderzoek is uitgevoerd door broedvogel- en zoogdierdeskundigen Benjamin Backx MSc., Martin van den Hoorn, René Langestraat en Ronald van Os. De tijdstippen waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden en de weersomstandigheden tijdens deze bezoeken zijn weergegeven in Tabel 1. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de doelsoorten.

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzoeker	Soorten	Weersomstandigheden
23-02-2022	19:30 – 21:30	B. Backx	Uilen & marterachtigen	7 °C, droog, 2 Bft
11-03-2022	21:50 – 00:00	B. Backx	Uilen & marters	11 °C, droog, 4 Bft
30-03-2022	21:30 – 23:45	B. Backx	Uilen & marters	9 °C, droog, 3 Bft
20-04-2022	07:30 – 10:30	B. Backx	Huismus, uilen, marters	13 °C, droog, 3 Bft
12-05-2022	07:00 – 10:30	B. Backx	Huismus, uilen, marters	11 °C, droog, 2 Bft
26-05-2022	19:45 – 0:00	B. Backx, M. van den Hoorn, R. Langestraat	Gierzwaluwen, vleermuizen, uilen, marters	18 °C, droog, 3 Bft
27-05-2022	03:15 – 05:30	B. Backx, M. van den Hoorn, R. Langestraat	Vleermuizen, uilen, marters	14 °C, droog, 3 Bft
16-06-2022	20:00 – 00:30	R. van Os	Gierzwaluwen, vleermuizen, uilen, marters	22 °C, droog, 2 Bft

17-06-2022	03:15 – 05:30	R. van Os	Vleermuizen, uilen, marters	15 °C, droog, 2 Bft
21-06-2022	22:00 – 00:15	R. van Os	Vleermuizen, uilen, marters	18 °C, droog, 1 Bft
22-06-2022	03:15 – 05:30	R. van Os	Vleermuizen, uilen, marters	13 °C, droog, 3 Bft
23-06-2022	20:00 – 00:15	R. van Os	Gierzwaluwen, vleermuizen, uilen, marters	24 °C, droog, 1 Bft
24-06-2022	03:15 – 05:30	R. van Os	Vleermuizen, uilen, marters	18 °C, droog, 3 Bft
30-08-2022	00:00 – 6:00	B. Backx	Vleermuizen, uilen, marters	15 °C, droog, 2 Bft
20-09-2022	00:00 – 6:00	B. Backx	Vleermuizen, uilen, marters	13 °C, droog, 2 Bft

3.2 Werkwijze huismus en gierzwaluw

Tijdens de veldbezoeken voor huismus en gierzwaluw werd met behulp van geluid en zicht de aan- of afwezigheid van huismussen en gierzwaluwen vastgesteld. Hierbij werd voor huismussen gelet op de aanwezigheid van roepende mannetjes, het slepen met nestmateriaal en het aandragen van voedsel door volwassen vogels. Bij gierzwaluwen werd gelet op sociaal gedrag (o.a. gieren) rond en in het plangebied en het in- en uitvliegen van dieren bij de gebouwen. Tijdens het gierzwaluwonderzoek werden geluiden van gierzwaluwen afgespeeld om reacties uit te lokken en daarmee de trefkans te vergroten. Voor beide soorten geldt dat de onderzoeken uitgevoerd zijn conform de daarvoor opgenomen richtlijnen in het betreffende Kennisdocument (BIJ12).

3.3 Werkwijze kerkuil, steenuil en ransuil

Voor de steenuil en kerkuil is het onderzoek uitgevoerd volgens de kennisdocumenten van BIJ12. Onderzoek naar de steenuil is uitgevoerd middels drie gerichte veldbezoeken in de periode van 23 februari tot en met 30 maart. De veldbezoeken werden uitgevoerd gedurende minimaal twee uur per bezoek in de avondschemer vanaf een half uur na zonsondergang tot middernacht. Hierbij werd de trefkans vergroot door regelmatig de baltsroep van de steenuil af te spelen en vervolgens te luisteren of hierop gereageerd werd.

door steenuilen. Aanvullend werd tijdens het veldbezoek voor andere soorten gelet op de aanwezigheid van steenuilen of sporen daarvan.

De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder. Voor de kerkuil is gelet op aanwezigheid op basis van zicht en geluid tijdens zowel de bezoeken voor de steenuil als tijdens de vleermuisonderzoeken. Aanvullend is tijdens de veldbezoeken overdag en voor de andere soorten gezocht naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen en krijtstrepen.

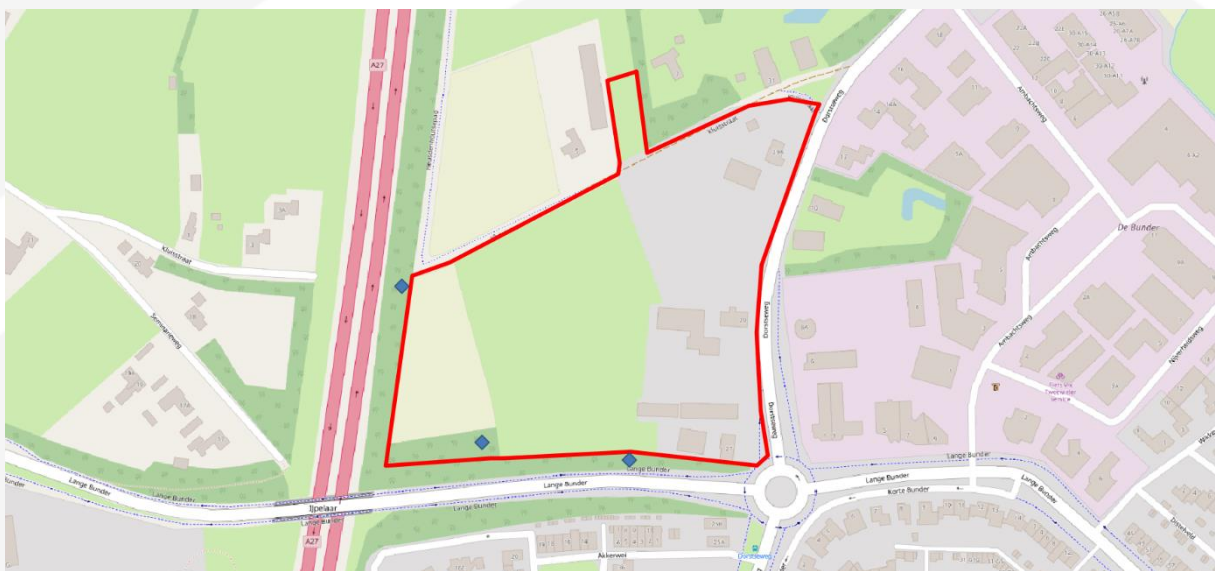
Voor de ransuil bestaat er geen kennisdocument en is daarom de telrichtlijn van SOVON gevolgd welke zij ook toepassen bij hun broedvogelinventarisaties. De datumgrenzen voor het aantonen van een broedgeval van de ransuil liggen hierbij tussen 20 februari t/m 20 juli. Tijdens de drie gerichte avondbezoeken voor de steenuil in deze periode is ook gekeken of de ransuil broedt in het plangebied. Hierbij werd de trefkans vergroot door regelmatig de baltsroep van de ransuil af te spelen en vervolgens te luisteren of hierop gereageerd werd door ransuilen. Daarnaast is op ransuilen gelet tijdens de bezoeken voor vleermuizen. Er werd geluisterd naar balts en zang van de volwassen dieren en naar het geluid van bedelende jongen. Er is tevens bij de bomen met potentiële nesten gezocht naar braakballen en andere sporen die duiden op de aanwezigheid van ransuil.

3.4 Werkwijze marterachtigen

Het onderzoek naar de aanwezigheid van de kleine marterachtigen wezel, hermelijn en bunzing is uitgevoerd volgens de richtlijnen uit de Handreiking kleine marters van de provincie Noord-Brabant (Bouwens, 2017). Het onderzoek heeft plaatsgevonden middels een bureauonderzoek aangevuld met een veldonderzoek door middel van het inzetten van wildcamera's aangevuld met sporenonderzoek. Deze methode is tevens geschikt om vast te stellen of in het plangebied steenmarters of boommarters voorkomen.

Om de trefkans voor zeer moeilijk waar te nemen kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter te vergroten wordt hierbij gebruik gemaakt van drie zogenaamde Struikrovers. Hierbij worden extra snelle wildcamera's met een voorzetglasje in een buis gemonteerd met op een vaste afstand een lokstof (sardientjes). De optimale periode voor onderzoek naar kleine marterachtigen loopt van half maart tot en met augustus. In die periode moeten de cameravallen zes weken in het plangebied aanwezig zijn conform de "Handreiking kleine marterachtigen" van de Provincie Noord-Brabant. De cameravallen zijn in dit geval 6 weken in het veld geweest, van 20 april tot en met 1 juni. Dit geeft in combinatie met het sporenonderzoek, dat is uitgevoerd tijdens meerdere veldbezoeken in de periode van 23

februari tot en met 20 september, ook voldoende inzicht van het belang van het gebied voor de steenmarter en boommarter. Sporen van steen- en boommarters zijn goed herkenbaar voor marterdeskundigen en ook zij laten zich regelmatig zien voor wildcamera's met de toegepaste lokstof. De locatie voor de plaatsing van de wildcamera's is zo gekozen dat deze een goede verspreiding hebben in en rondom de potentieel geschikte delen van het plangebied en geconcentreerd zijn op de structuren (houtwallen, ruigtevegetaties) welke marters gebruiken om zich door hun leefgebied te verplaatsen (zie Figuur 2). Tevens zijn de te slopen schuren regelmatig gecontroleerd op sporen en ook gedurende de avond en nacht met warmtebeeldcamera.

Figuur 2. Kaart met daarop de ligging van het plangebied met rood weergegeven en de locaties waar de wildcamera's geplaatst zijn met blauwe ruiten. Bron ondergrond: OpenStreetMap, 2022.

3.5 Werkwijze vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2021. Het Vleermuisprotocol is vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur en is goed gekeurd door het Bevoegd Gezag. Het Vleermuisprotocol is te vinden op de website van Netwerk Groene Bureaus. Tijdens de veldbezoeken werd op basis van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x en Elekon Batlogger M2) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald welke soort vleermuis in het plangebied rondvlog, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Tascam DR-05). De batlogger maakt automatisch opnamen die op het apparaat zelf opgeslagen worden. Met behulp van het computerprogramma Batexplorer werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden

de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van richtlijnen volgens Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Aanvullend op de batdetectoren is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (type: Pulsar Helion XP28) om het gedrag van de vleermuizen beter zichtbaar te maken en nauwkeuriger het gedrag van de vleermuizen te bepalen.

3.6 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie van vleermuizen is uitgevoerd volgens het meest recente vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2021) zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. De inventarisaties van huismus, gierzwaluw, kerkuil en steenuil hebben plaatsgevonden conform de richtlijnen uit de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017) voor deze soorten. De inventarisatie van kleine marterachtigen heeft plaatsgevonden conform de richtlijnen uit de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming' van de Provincie Noord-Brabant (Bouwens, 2017). De inventarisatie van de ransuil, steenmarter en boommarter heeft plaatsgevonden in de optimale periode en volgens methodes die gebruikelijk zijn in het werkveld. Daarmee kan ervanuit gegaan worden dat voldoende inspanning geleverd is om de aanwezigheid van beschermde functies van het gebied voor alle te onderzoeken soorten met voldoende zekerheid aan te tonen dan wel uit te sluiten.

Een inventarisatie is altijd een steekproef gebaseerd op momentopnames. Daardoor is niet volledig uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden gedurende het onderzoek op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan de Zorgplicht (paragraaf 1.11) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4. Onderzoekresultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoekresultaten per soort(groep) gepresenteerd. Kaart met belangrijke waarnemingen tijdens het onderzoek zijn opgenomen in Bijlage 1.

4.1 Huismus

Gedurende de veldbezoeken werd op twee plaatsen gedrag waargenomen dat wijst op de aanwezigheid van nesten, zoals territoriaal gedrag van mannetjes (roepen) en het af en aanvliegen met nestmateriaal en voedsel voor de jongen. In de oude hoge houten schuur aan de Dorstseweg 27 werden in totaal zeven nesten van de huismus vastgesteld. Daarnaast waren er twee huismussennesten aanwezig onder het dak van het woonhuis aan de Dorstseweg 29. Bij de overige gebouwen binnen het plangebied werden geen nesten van huismussen aangetroffen. Ook geen gedrag dat wijst op de mogelijke aanwezigheid van huismussennesten. In deze gebouwen zijn dergelijke nesten op basis van het onderzoek redelijkerwijs uitgesloten.

4.2 Steenuil, kerkuil en ransuil

Gedurende de veldbezoeken zijn geen steenuilen, kerkuilen of ransuilen of sporen daarvan aangetroffen in het plangebied. Er werd binnen het plangebied niet gereageerd op het afspelen van baltsgeluiden van de steenuil en ransuil door soortgenoten. Ook werden geen kerkuilen gezien of gehoord in of nabij het plangebied. In de ochtend is in het bijzonder gelet op uilen op de daken van de schuren, maar deze werden niet aangetroffen. Ook werden er geen sporen zoals braakballen gevonden in het plangebied. De aanwezigheid van territoria van steenuilen, ransuilen en kerkuilen binnen het plangebied of de directe omgeving daarvan is dan ook redelijkerwijs uitgesloten.

4.3 Marterachtigen

Tijdens de veldbezoeken zijn ondanks het gericht afzoeken van geschikte plaatsen voor kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter geen sporen zoals prenten, uitwerpselen, haren of prooiresten aangetroffen in het plangebied. Ook werden nergens in het gebied wissels, uitwerpselen of andere sporen van marters aangetroffen. Tijdens de vleermuisonderzoeken zijn ook geen marters waargenomen in het gebied. Hierbij zijn de schuren extra gecontroleerd met behulp van de warmtebeeldcamera.

Met behulp van de drie wildcamera's (Struikrovers) die geplaatst zijn in combinatie met lokstof zijn eveneens geen marters vastgelegd. In de periode van zes weken waarin de wildcamera's aanwezig zijn geweest in het gebied hebben zij in totaal 27.283 foto's vastgelegd waarop een of meerdere dieren te zien zijn. Op meer dan 95% van de foto's waren dit een of meerdere gewone bosmuizen. Daarnaast werden rosse woelmuis, gewone bosmuis, egel, konijn, vos, huiskat en verschillende algemene broedvogelsoorten (roodborst, fitis, bosrietzanger en koolmees) op camera vastgelegd. Op de meest westelijk gelegen wildcamera in de houtwal in het zuiden van het plangebied (zie Figuur 2) werd eenmaal een bunzing vastgelegd in de nacht van 5 mei 2022. Verder werden er op geen van de wildcamera's marterachtigen waargenomen. Op basis van deze vele foto's verspreid over de onderzoeksperiode kon met zekerheid vastgesteld worden dat de wildcamera's gedurende de gehele onderzoeksperiode goed gefunctioneerd hebben.

Figuur 3. Bunzing vastgelegd met behulp van een wildcamera in de houtwal ten zuiden van het plangebied.

Op basis van het onderzoek is de aanwezigheid van hermelijn, wezel, boommarter en steenmarter redelijkerwijs uitgesloten binnen het plangebied. De bunzing gebruikt de houtwal net ten zuiden van het plangebied om zich te verplaatsen binnen zijn leefgebied. Het is te verwachten dat delen van het plangebied onderdeel uitmaken van het foerageergebied van de bunzing. De omvang van het leefgebied van deze soort is erg afhankelijk van het voedselaanbod en varieert van tien tot soms enkele duizenden hectares. Omdat de bunzing slechts eenmaal werd vastgelegd op een van de wildcamera's is het niet te verwachten dat het plangebied een van de kerngebieden binnen zijn leefgebied vormt.

Vooraf de greppels en ruigte aan de zuid en westrand van het plangebied kunnen interessant zijn voor deze opportunistische jager om te foerageren.

4.4 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied twee soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);

In de onderstaande paragrafen worden de resultaten van het onderzoek per functie omschreven.

4.4.1 Foerageergebied

Tijdens alle inventarisaties werden verspreid over het plangebied gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Ook werden tijdens alle bezoeken enkele foeragerende laatvliegers waargenomen. Deze bleven steeds maar gedurende korte tijd jagen in het plangebied. Vooral de beschutte delen nabij de houtwallen en bomenlanen aan de randen van het plangebied en de tuinen met opgaande begroeiing werden daarbij gebruikt door vleermuizen om te jagen. Op de open graslanden en akkers werden nauwelijks foeragerende dieren waargenomen. Gedurende alle inventarisatierondes betrof het echter slechts enkele exemplaren welke gelijktijdig foerageerden in het plangebied. Naar schatting foerageerden steeds maximaal 5 tot 12 gewone dwergvleermuizen en 1 tot 3 laatvliegers gelijktijdig verdeeld over het gehele plangebied.

In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig voor de enkele dieren die hier slechts kortstondig foerageren. De gebouwen die gesloopt worden en de te bebouwen percelen maken geen essentieel onderdeel uit van het foerageergebied. Het plangebied vormt dan ook geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

4.4.2 Vaste vliegroutes

De houtwal en bomen aan weerszijden van de Kluisstraat wordt door gewone dwergvleermuizen gebruikt als vaste vliegroute. Tijdens een avondronde werden 29 dieren

passerend van west naar oost waargenomen. Tijdens een ochtendronde werd de vliegroute gebruikt om van oost naar west te vliegen en werden 24 gewone dwergvleermuizen geteld.

4.4.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

In de kraamperiode werd in bij de koeienstal bij Dorstseweg 29 een zomerverblijf van een gewone dwergvleermuis aangetroffen achter het boeideel ongeveer een meter van de nok verwijderd. Het dier werd hier zwermend en vervolgens invliegend waargenomen. In het plangebied is geen gedrag waargenomen wat wijst op de aanwezigheid van zomer- of kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen of andere soorten vleermuizen in het plangebied. De aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen is voor het plangebied dan ook redelijkerwijs uitgesloten. Er werd verder geen gedrag waargenomen dat wijst op aanwezigheid van een verblijfplaats van een groter aantal dieren binnen het plangebied. De aanwezigheid van een grote zomerverblijfplaats of een kraamverblijfplaats is daarmee redelijkerwijs uitgesloten binnen het plangebied.

In de paarperiode werden gedurende beide onderzoeksrondes roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen rondom de Dorstseweg 27, 29 en 29a. Gewone dwergvleermuizen vliegen tijdens het baltsen vaak roepend door hun territorium om een vrouwtje te lokken (Pfalzer, G., 2002). Tijdens de baltsvluchten besteden de dieren wel meer aandacht aan de plaatsen waar de paarverblijfplaatsen zich meestal bevinden. Op basis van dit gedrag van de dieren is op te maken dat de paarverblijven zich bij de woningen aan de Dorstseweg 27 en 29 in de spouwmuur of onder het dak van de woonhuizen moet bevinden. Bij de Dorstseweg 29 bevond het paarverblijf zich op dezelfde locatie als de zomerverblijfplaats. Vermoedelijk betreft het hier hetzelfde dier als dat uit de kraamperiode. Het is niet uitgesloten dat deze dieren, die de gebouwen gebruiken als paarverblijf, hierin ook overwinteren. Door de beperkte omvang van de gebouwen worden massawinterverblijfplaatsen op voorhand niet verwacht aangezien de gebouwen te weinig massa hebben om een stabiel genoeg klimaat te bieden voor dergelijke verblijfplaatsen. Tijdens het onderzoek werd dan ook geen gedrag aangetroffen dat wijst op de mogelijke aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen.

5. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

5.1 Effecten

Binnen het plangebied zijn beschermde functies voor de gierwaluw, steenuil, kerkuil en ransuil (nesten en functioneel leefgebied) redelijkerwijs uitgesloten. Ook is het redelijkerwijs uitgesloten dat het plangebied functioneel leefgebied vormt voor hermelijn, wezel, steenmarter en boomarter. Daarmee leidt de ingreep ook niet tot een negatief effect op deze soorten.

Binnen het plangebied zijn negen jaarrond beschermde nesten van de huismus aanwezig. De nesten bij Dorstseweg 29 bevinden zich onder het pannendak van het woonhuis. Dit gebouw en de bijbehorende tuin met opgaand groen blijven behouden bij de ingreep. Hierdoor zijn effecten op deze twee nestplaatsen uitgesloten. De schuur bij Dorstseweg 27 waarin zich zeven nestplaatsen van huismussen bevinden wordt gesloopt als onderdeel van de ingreep. Daarmee verdwijnen zeven nestplaatsen van de huismus. Daarnaast kunnen bij de werkzaamheden huismussen worden verstoord, verwond en gedood. Dit leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Binnen het plangebied zijn drie paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Een bevindt zich in de woning aan de Dorstseweg 29a welke behouden blijft. Hierdoor zijn daarop geen effecten te verwachten. De paarverblijfplaatsen in de woning aan de Dorstseweg 27 en de stal aan de Dorstseweg 29 gaat verdwijnen wanneer de gebouwen gesloopt worden. De paarverblijfplaats in de stal wordt tevens door het dier gebruikt als zomerverblijfplaats. De Kuisstraat vormt een vaste vliegroute voor gewone dwergvleermuizen welke door de ingreep zou kunnen worden verstoord of in het ergste geval geheel ongeschikt kan raken als hier onvoldoende rekening mee wordt gehouden. Daarnaast kunnen bij de werkzaamheden gewone dwergvleermuizen worden verstoord, verwond en gedood.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de bunzing. Op basis van het onderzoek is niet te verwachten dat het een essentieel onderdeel is van het foerageergebied. Daarnaast blijft de houtwal waar het dier is aangetroffen behouden. Daarmee worden significant negatieve effecten op de bunzing niet verwachten ten gevolge van de ingreep. Wel moet bij het bouwrijp maken van het gebied rekening gehouden worden met de mogelijk aanwezigheid van bunzingen.

Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten van huismussen kunnen zoveel mogelijk voorkomen worden door ervoor te zorgen dat er voldoende alternatieve broedplekken aanwezig zijn voordat de huidige broedplekken verwijderd worden. Daarbij moet ook aandacht zijn voor het behoud van voldoende geschikt leefgebied binnen de functionele leefomgeving rondom deze nestplaatsen. Omdat goed bekend is welke eisen huismussen aan dergelijke alternatieve nestplaatsen stellen zijn de effecten goed te mitigeren.

Gewone dwergvleermuizen stellen weinig kritische eisen aan hun kleine zomer- en paarverblijfplaatsen, waardoor deze relatief eenvoudig te mitigeren zijn. Door het tijdig aanbieden van (voor gewone dwergvleermuizen als paar- en kleine zomerverblijfplaats geschikte) geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor de twee verblijfplaatsen welke verloren gaan kan het gebied zijn functionaliteit behouden. Door een goede inpassing van het geleidend groen aan de Kluistraat in te passen en hier geen extra verlichting aan te brengen kan ook de vaste vliegroute intact blijven. Daarmee kan het onderzoeksgebied in de toekomstige situatie een gelijke functie voor gewone dwergvleermuizen krijgen zoals in de huidige situatie.

Door bij de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van huismussen, vleermuizen en de bunzing en de kwetsbare perioden van deze dieren kan ernstige verstoring en het doden en verwonden van deze dieren voorkomen worden.

5.2 Toets Wet natuurbescherming

De voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming. De voorgenomen ingrepen kunnen een negatief effect hebben op de lokaal aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis, huismus en bunzing. Wanneer bij de uitvoering van de voorgenomen ingreep een deskundige op het gebied van zoogdieren en broedvogels betrokken wordt en een passend mitigatieplan wordt opgesteld dan kunnen negatieve effecten grotendeels voorkomen worden. Omdat het om een gering aantal dieren gaat heeft de ingreep geen negatief effect op de gunstige staat en instandhouding van de lokale populaties van de gewone dwergvleermuis, huismus en bunzing.

Tijdens de ingreep dient daarnaast rekening gehouden te worden met het broedseizoen van algemene broedvogels en de algemene zorgplicht (artikel 1.11) om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

5.2.1 Ontheffing Wet natuurbescherming

In de provincie Noord-Brabant geldt dat als u de werkzaamheden zo uitvoert dat de beschermde soorten of hun leefgebieden niet worden aangetast er geen ontheffing voor het onderdeel soortbescherming nodig is. Is dit niet mogelijk en is er geen passende andere oplossing, dan moet u ontheffing aanvragen. Als aanvrager kunt u toestemming voor beschermde soorten voorafgaand aan de omgevingsvergunning aanvragen via een losse ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming. Als u de ontheffing niet los aanvraagt en u heeft een omgevingsvergunning nodig, dan wordt het een onderdeel van de omgevingsvergunning. In dat geval vraagt de gemeente een verklaring van geen bedenkingen aan bij de provincie.

Bij alle mogelijk effecten op huismussen en gewone dwergvleermuizen die in dit geval op kunnen treden kan gebruik gemaakt worden van bewezen effectieve maatregelen uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017) voor de betreffende soorten. Negatieve effecten op de bunzing zijn door inpassing van de houtwal en het werken buiten de kwetsbare periode ook goed te voorkomen. Wanneer er geen ontheffing wordt aangevraagd dan blijft de verantwoordelijkheid of de maatregelen voldoende zijn om overtreding te voorkomen wel bij de initiatiefnemer liggen. Middels het indienen van een ontheffingsaanvraag worden de maatregelen getoetst door het bevoegd gezag en ontvangt u als reactie daarop een verklaring van geen bedenkingen dan wel een ontheffing voor de voorgenomen activiteiten.

6. Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

- Binnen het plangebied zijn in totaal negen jaarrond beschermde nesten van de huismus aangetroffen, waarvan zeven in de te slopen schuur aan de Dorstseweg 27 en twee in de te behouden woning aan de Dorstseweg 29.
- Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten of andere beschermde functies van het gebied voor de gierzwaluw, steenuil, kerkuil of ransuil aangetroffen. De aanwezigheid daarvan in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uitgesloten.
- De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van wezel, hermelijn, steenmarter en boomarter is binnen het plangebied eveneens redelijkerwijs uitgesloten.
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Op basis van het lage aantal dieren dat hier aanwezig was om te jagen en de aanwezigheid van alternatief foerageergebied in de directe omgeving is het uitgesloten dat het een essentieel foerageergebied betreft.
- Binnen het plangebied zijn drie paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen aanwezig, waarvan twee in te slopen gebouwen. Een van de paarverblijfplaatsen wordt door het dier ook in de zomer gebruikt als zomerverblijfplaats. Deze verblijfplaatsen worden mogelijk door een of enkele vleermuizen gebruikt als winterverblijfplaats.
- Binnen het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van grote zomer-, kraam- of winterverblijfplaatsen van grote aantallen vleermuizen (massawinterverblijfplaatsen).
- Verblijfplaatsen van andere soorten vleermuizen dan gewone dwergvleermuizen zijn redelijkerwijs uitgesloten.
- De houtwallen en bomen aan de Kluisstraat vormen een beschermde vaste vliegroute voor gewone dwergvleermuizen.
- In de houtwal welke grenst aan de zuidzijde van het plangebied is een bunzing waargenomen. Het plangebied vormt naar verwachting geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de bunzing maar wordt mogelijk wel sporadisch bezocht om te foerageren.
- Met de uitvoering van de ingreep wordt de Wet natuurbescherming mogelijk overtreden met betrekking tot de aantasting van beschermde functies van het gebied voor de huismus en gewone dwergvleermuis.

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de richtlijnen uit het meest recente vleermuisprotocol (2021) kan geconcludeerd worden dat het plangebied voldoende onderzocht is op de aanwezigheid van vleermuizen om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde functies van het gebied voor vleermuizen aan te tonen. De onderzoeken naar de huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil zijn uitgevoerd volgens de richtlijnen uit de Kennisdocumenten van BIJ12 voor deze soorten. Voor kleine marterachtigen is voldaan aan de richtlijnen uit de handreiking van de provincie. Voor de ransuil, steenmarter en boommarter hebben de onderzoeken plaatsgevonden conform gebruikelijke onderzoeksmethodes in het werkveld en tijdens de optimale periode onder geschikte weersomstandigheden. Hiermee is ook voor deze soorten voldoende inspanning geleverd om de aanwezigheid van beschermde gebiedsfuncties uit te sluiten. De initiatiefnemer heeft daarmee gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden om te voldoen aan de algemene zorgplicht uit de Wet natuurbescherming.
- Binnen het plangebied zijn geen bijzondere natuurwaarden of functies voor beschermde soorten aangetroffen welke niet te behouden dan wel te effectief te mitigeren zijn. Daarmee vormt het onderdeel soortbescherming van de Wet natuurbescherming geen belemmering voor de voorgenomen bestemmingsplanwijziging.

6.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan opgesteld te worden met maatregelen waarmee negatieve effecten op de huismus, gewone dwergvleermuis en bunzing en daarmee overtreding van de Wet natuurbescherming zoveel mogelijk voorkomen worden. Hierin dient tevens vastgelegd te worden op welke wijze bij de ingreep rekening gehouden wordt met het broedseizoen van algemene broedvogels en hoe invulling wordt gegeven aan de algemene zorgplicht uit de Wet natuurbescherming (Artikel 1.11).
- Het is aan te bevelen bij de mitigatie gebruik te maken van bewezen effectieve maatregelen uit de Kennisdocumenten voor de huismus en gewone dwergvleermuis van BIJ12 (BI12, 2017). Bij gebruikmaking van deze maatregelen uit de kennisdocumenten is de kans het grootst dat ontheffing wordt verleend voor het onderdeel soortbescherming en de maatregelen als voldoende geacht worden om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

7. Bronnen

7.1 Rapportages & boeken

Backx, B.J.A., 2021. Ecologische quickscan Dorstseweg Bavel. In het kader van de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA21098-01. Eco Assist, Helmond.

Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2021. Vleermuisprotocol.
[<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol.>].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Wet natuurbescherming. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

7.2 Websites

- www.batecho.eu
- www.bij12.nl
- www.ndff.nl
- www.netwerkgroenebureaus.nl

Bijlage 1: Kaart waarnemingen

Waarnemingen nader
onderzoek
Ontwikkeling Dorstseweg Bavel

Legenda

- Huisvlieg (aantal nesten)
- Plangebied

Projectnummer: PR22028
Datum: 7-10-2022
Versie: 1.0
Ondergrond: OpenStreetmap
Opgesteld door: Benjamin Backx MSc.

eco assist
ecologisch adviesbureau
www.ecoassist.nl

Waarnemingen nader onderzoek Ontwikkeling Dorstseweg Bavel

Legenda

Gewone dwergvleermuis

■ zomerverblijfplaats

▲ paarverblijfplaats

◆ roepend

--- Vliegroute vleermuizen

□ Plangebied

Projectnummer: PR22028

Datum: 7-10-2022

Versie: 1.0

Ondergrond: OpenStreetmap

Opgesteld door: Benjamin Backx MSc.

eco assist
ecologisch adviesbureau
www.ecoassist.nl

Bijlage 1: Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de bescherming van de natuur in Nederland geregeld middels de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft drie belangrijke onderdelen, namelijk:

- Bescherming van Natura 2000-gebieden,
- Bescherming van soorten,
- Bescherming van houtopstanden.

De hoofdlijnen van de bepalingen in deze drie onderdelen van de Wet natuurbescherming welke van belang zijn voor de nadere toetsing in dit onderzoek worden in de onderstaande paragrafen nader toegelicht.

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Binnen de Wnb is de bescherming van zogenaamde Natura 2000-gebieden geregeld. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De grondslag hiervoor ligt in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Welke planten- en diersoorten of habitattypen dit zijn is voor ieder gebied afzonderlijk vastgelegd middels beheerplannen met zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen. Ingrepen of evenementen mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

Activiteiten mogen alleen doorgang vinden als deze de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen, of wanneer de provincie waarin de ingreep of het evenement plaatsvindt een vergunning verleent. Bij ingrepen in gebieden van nationaal belang is het ministerie van Economische Zaken Bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De soortbescherming onder de Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, namelijk:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- Beschermingsregime andere soorten (nationaal beschermde soorten).

Op soorten uit de beschermingsregimes Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn de verbodsbepalingen uit de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) van toepassing. Binnen de categorie andere soorten vallen soorten welke op Europees niveau niet beschermd zijn maar door Nederland wel als beschermde soort aangewezen zijn. Iedere provincie heeft zelf de mogelijkheid om een of meerdere van deze planten- en diersoorten vrij te stellen onder bepaalde voorwaarden. Wel geldt voor alle soorten de algemene zorgplicht (Artikel 1.11). Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatieve effecten op planten en dieren maatregelen dient te nemen om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen.

Ontheffingen en vrijstelling

De provincies en de Minister van Economische zaken kunnen ontheffing of vrijstelling afgeven om onder voorwaarden de Wnb te overtreden. Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort. Dit is wel alleen mogelijk wanneer de aanleiding van de ingreep of activiteit valt onder een in de wet genoemd belang.

Tabel 1: Verbodsbepalingen per beschermingsregime Wnb, voor zover van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen of evenementen.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 Wnb)	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 Wnb)	Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a: Het is verboden in het wild levende soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Art 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Art 3.1 lid 4 en lid 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	
	Art 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	

Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden richt zich op de instandhouding van het oppervlakte bos in Nederland. Artikel 4.2 uit de Wet natuurbescherming verbiedt het zonder melding (gedeeltelijk) vellen van houtopstanden groter dan tien are of van meer dan twintig rijbomen welke gelegen zijn buiten de “bebouwde kom houtopstanden”. Artikel 4.3 lid 1 en 2 stellen dat het naast melding noodzakelijk is dat er herplant plaatsvindt binnen 3 jaar na het vellen van de bomen, en dat vervolgens binnen 3 jaar herplant plaats moet vinden voor niet aangeslagen beplanting. Het bevoegd gezag kan tevens een kapverbod opleggen in het geval van bijzondere beplantingen. Zoals opgenomen in Artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming geldt voor bepaalde soorten en gevallen (houtproductie of andere bedrijfsmatige activiteiten) een vrijstelling voor de bescherming houtopstanden.